GAZETA KRAKOWSKA

Nro 44.

Z KRAKOWA DNIA 1 CZERWCA 1823 ROKU W NIEDZIELĘ.

— Z *Krakowa.* —

Do sławy Narodowey należy, wzbudzić pamiątkę wielkich w Oyczyznie ludzi. Oyczyznę naszę wszystkie inne Kraie w tey mierze uprzedziły. Pamiątka w historyi dla tego mniey powszechną, że nie zawsze i niekażdemu Xięga iey otwarta. Pamiątka ręką artystów w mieyscu publicznem, każdemu i w każdym czasie widzialna, wiadomość wraża, i podaniem z ust do ust, w poźnych pokoleniach wiekuie.

Taką szczyci się iuż Miasto tuteysze, zataiony w słowach, ale wiadomy z czynów autor dzieła o Architekturze, autor pędzlem P. Stachowicza wydanych naysławnieyszych Epok Akademii Krakowskiey w Sali Jagiellońskiey, teraz iest autorem co do inwencyi i kosztu monumentu Kopernika w Kościele Akademickim S. Anny w tych dniach dokończonego i odkrytego.

Jest to postument z czarnego marmuru, wysoki łokci 2¼ który arkadę Kościelną szerokości łokci 4¼ napełnia. Pilastry po końcach proporcyonalne, są podstawą globusów na swych postumentach, z których ieden wyraża Konstellacye, drugi obroty Planet podług systema Kopernika. Na postumencie tym głównym, iest napis: *Nicolaus Copernicus, Patriæ, Urbis, Universitatis, decus, honor, gloria.* Na Pilastrach z brundzu pod mat i polór herby Miasta i Akademii. Na cokule pomiędzy Kolumnami iest cokuł, a na nim na kolumnie utrąconey z marmuru czarnego, popiersie Kopernika, obok niey Muza wysokości łokci 3 i ćwierć, z ramienia przepasana zodyakiem, z wyrazem zwierząt podpolor na macie, na głowie diadema z gwiazdą podpolor charakteryzuie Uranią, która iedną ręką trzyma nad głową Kopernika wieniec, drugą opiera się na tarczy owalney gwiazdami nasadzoney, na wierzchu iey iest konstellacyia, z wyrazem płaskorzeźbowym podpolor Byka, z napisem: *Taurus Poniatovii*, a w niższey części, podobnie wydana tarcza Sobieskiego, *Scutum Sobiescianum*, obydwa tak zwane i przyięte w Astronomii. — Napis na cokule pod osobą i kolumną *Sapere auso.* Pod cerklem arkady Kościelney, iest na niebieskiem tle słońce w obłokach z napisem: *Sta sol ne moveare.* Cała struktura iest w proporcyi i harmonii naypięknieyszey, zaleca ią gust i prostota. Zastanawia zaś znawców, że posąg Uranii i popiersie Kopernika, z oło-

wiu (nie na płaskorzeźb) ale całe na około wylane przez artystę Krakowskiego P. Antoniego Arkusińskiego Brondzownika z nauki Wiedeńskiey przybyłego, i tu niedawno osiadłego, którego talent i moralne przymioty zalecaią. Wszelkie pomniki są dla sławy przeszłych, dla nauki przyszłym, oby i ten uczącey się młodzierzy był zachęceniem.!

Z Warszawy d. 24 Maia.

Dobroczynne skutki pokoiu i pieczołowitości Rządu codziennie bardziey czuć się daią. Wszędzie widziemy wzrastaiące fabryki, tem korzystnieysze, im więcey przemysł kraiowy wyrobianiem oyczystych produktów się trudni.— Dotychczas uwaga publiczności zwrócona na zakłady przemysłowe w stolicy, zaięta iedynie dziwieniem się ich wzrostowi, nie zastanowiła się nad stanem zakładów przemysłowych w różnych okolicach kraiu naszego, gdzie wszędzie spostrzegać się daie wzrost i udoskonalenie. Fabryki kraiowe, które niedawno w kolebce widzieliśmy, wzrastaią, kwitną; pomnaża się zamożność znacznéy klassy mieszkańców, a grosz narodowy służący dotychczas do zbogacenia obcego rękodzielnika, staie się nagrodą pracy kraiowca. — Ten pomyślny dla kraiu postęp rękodzielni, zasługuie, abyśmy zwrócili na nie uwagę. Szczególniey fabryki sukna wystawiaią nam obraz pocieszaiący. Nie wspominaiąc o fabryce sukna Warszawskiey, będącey własnością JPana Frenkla, którey pochwały często w pismach nawet zagranicznych czytać się daią, fabryki sukna w miastach Rządowych Zgierzu, Dąbiu, Gostyninie, Przedczu i Łodzi, winny zwrócić na siebie uwagę, ze względu na szybki wzrost. W mieście Zgierzu napływ fabrykantów iest zadziwiaiący. Już liczyć tam można 146 rękodzielników, którzy własnym kosztem sobie pobudowali mieszkania. Fabryki te nie mało zyskały przez założenie w tem mieście domów handlowych, które ułatwiaią fabrykantom sprzedaż. — Do miasta Dąbia przybyło w roku zeszłym 28 familiy sukienników; do miasta Przedczą przybyło ich 49; w mieście Gostyninie osada sukiennicza ma 180 familiy, z których w roku zeszłym przybyło 39, a do miasta Łodzi codzień ich także wiele przybywa. —— Ten wzrastaiący stan osad sukienniczych iest nayłepszym dowodem pomyślnego ich stanu. Przyczyniła się do tego nie mało i opieka Rządu, który przez nadawanie gruntów przybywaiącym, przez przeznaczanie dla nich młynów na folusze, postawił te użyteczne zakłady w stanie, który w przyszłości coraz korzystnieysze wystawiaią nam nadzieie. — W miastach prywatnych, iako to: w Ozorkowie, Alexandrowie, Poddębicach, Wiskitkach, Jsbicy, Nowem Mieście, Brzezinach, znayduiące się osady sukiennicze są w kwitnącym stanie, równie osady utworzone przez JW. Ostrowskiego w dobrach Antolin pod miastem Ujazdem, oraz we wsi Żabicach, Konstantynowem nazwaney, wzrosły znamienicie. — Fabryki te opatruią nietylko kray, ale wysyłaią w znaczney ilości za granicę.

Onegday część Artystów Narodowych opuściła Warszawę udaiąc się do Płocka, Kalisza i Poznania. Stolica tuteysza pozbawioną przez to została na czas nieiaki Traiedyi.

Od kilku dni mamy tu bardzo wielkie gorąca: d. 21 było stopni ciepła

22, a d. 22 było 23. — Piękny czas sprowadza mnóstwo publiczności do ogrodów Krasińskiego i Saskiego, które co wieczór są napełnione. — Niemniey zyskuią na tem spacery publiczne; Aleie, Królikarnia i Bielany są naywięcey odwiedzane. — O ilości powozów znayduiących się w Warszawie, sądzić można z tego, że w drugi dzień Zielonych Swiątek znaydowało się na Bielanach przeszło 3400.

Ze Lwowa d. 21 Maia.

Okolnik C.K. Rządu kraiowego względem zniesienia terminów ostatecznych co do obligacyy loteryynych Niższo-Austryiackich Stanów.

Dawnieyszemi przepisami ustanowiono było: iż posiadacze loteryynych obligacyi Niższo-Austryiackich Stanów, ktore do czwartey raty pożyczki loteryyney Niższo-Austryiackich Stanów na d. 31 Stycznia 1795 otworzoney, należały, takowe obligacyie celem przeistoczenia onych na obligacye Kamery nadworney naydaley do końca Lutego 1817 składać maią.

Podobnież było rozporządzono: że maiący udział do tey pożyczki, którzy pozwolenie do przeistoczenia obligacyi loteryynych Niższo-Austryiackich Stanów, na obligacyie Kamery nadworney ieszcze przed upłynieniem terminu ostatecznego z końcem Lutego 1817 zapadłego, otrzymali, korzystać maią z takiego pozwolenia naydaley do końca Grudnia 1819.

Wszyscy posiadacze pomienionych obligacyy loteryynych, które przez przedsięwzięte w latach 1808 i 1810 losowania do wypłaty ukwalifikowanemi zostały, także wezwani byli aby pretensyie swoie do tego samego terminu ostatecznego udowodnili.

Z upłynieniem ostatecznych terminów, połączono i ten skutek, że te kwoty, o ktore się niezgłaszano, za żadne i nieważne uznane zostaną, i z ksiąg kredytowych wymazane będą.

Gdy teraz owe ostateczne termina wraz ze skutkiem onychże stosownie do Dekretu Kamery nadworney z dnia 28 Marca r. b. naywyższą uchwałą z d. 21 tegóż m. zniesione zostały, przeto postanowienie takowe podaie się do wiadomości publiczney, z tym dodatkiem, iż strony posiadaiące obligacyie loteryyne Stanów Niższo-Austryiackich, czyli losowane, lub ieszcze nielosowane, udać się maią do wyższego urzędu poborczego Niższo Austryiackich Stanów, aby zapierwsze wypadaiące kwoty pieniężne, za ostatnie zaś potrzebne assygnacyie na obligacyie Kamery nadworney 4 o/o a względem 2 o/o procentu w pieniądzach papierowych przynoszące, odebrały, a wypłaty tak zaległych prowizyy iak kwot wygranych oczekiwały.

We Lwowie d. 19 Kwietnia 1823.

Od granic Hiszpańskich d. 6 Maia.

Dywizyia Curial, wraz z bataliionem Barona Eroles wynosi do 8000 ludzi, stanowi środek korpusu Monceia iż zdaie się mieć główny attak polecony. Dywizyia Donadieu weszła d. 28 Kwietnia w wieczór do Roques Blancs i Touses, które mieysca konstytucyioniści pod Hr. Linati zeszłey nocy opuścili. W Puicerda pozostał tylko ieden bataliion przy znacznym zapasie potrzeb woyskowych.

Jenerał Mina połącza swoie woyska. Osadził wzgorza Bezalu; ale główna iego siła zdaie się znaydować między

(8(

Olot i Vich. Oddziały, które miał w Solsona, Berga, Tremp, Manresa, i t. d. ściągnął do siebie i oprócz tego zmocnił się kilku zbroynemi kupami; lecz trudno wiedzieć ilość iego woyska, którą niektórzy do 8000 a inni do 19,000 ludzi podaią. Podług wszelkiego podobieństwa przyydzie do bitwy, która może iuż w tey chwili nastąpiła.

Osada Figueras odbyła d. 4 b. m. wielką paradę na wałach. Muzyka 3 pułków grała pieśni Tragala i inne patryiotyczne, i zakończyła się 36 wystrzałami z dział czyli wyrzuceniem bomb do miasta.

Baron Eroles nakazał Juncie Katalonii, aby zaprzestała urzędowania swoiego, ponieważ Junta rządowa postanowiła przywrócić porządek rzeczy iaki był przed 7 Marca 1820 i iego na jenerała kapitana Katalonii i Arragonii przeznaczyła. — Tenże jenerał rozpisał w 25 wsiach Lampourdanu rekwizycyią 60,000 racyy chleba, wina, mięsa i ryżu; lecz Marszałek Francuzki nie dozwolił iey uskutecznić.

Na drodze Vique zaszła między konstytucyynemi i woyskami wiary, tudzież częścią dywizyi Francuzkiey potyczka, ale wypadek iey ieszcze niewiadomy.

Jutro wyieżdzaią z Perpignanu Xięża dla obięcia w Hiszpanii utraconych kanoniy i beneficyiów.

— D. 9. —

(Przez Londyn.)

Podług niektórych doniesień Rząd Hiszpański miał prosić Posła Angielskiego P. A'Court, aby zaprzestał czynić propozycyy do zgody, poki tylko woyska Francuzkie znaydować się będą na ziemi Hiszpańskiey.

Angielski officer, ktory d. 3 b. m. w nocy wyiechał z Sewilli zapewnia, że Rząd Hiszpański wydał manifest do narodu. Zatwierdzona przez Króla uchwała Stanów wyymuie Nawarrę z pod ustaw i skoro wziętą zostanie, ma bydź iako zdobyty kray traktowaną. Jnna uchwała nadaie Jenerałowi Mina nieograniczoną władzę.

Nawarra i Biskayskie prowincyie zostaną dopiero wedle rozrządzenia Junty rządowey stosownie do swych przywileiow, od 1go Czerwca od opłat uwolnione; aż do tego czasu opłacać muszą od dowozów lądem 20, morzem na okrętach Hiszpańskich 15 a na obcych 25 od sta. Materyie bawełniane i tytuń zostaią iak dawniey zakazane.

Z Vittoria piszą, iż jenerał Morillo pociągnął do Austuryi, dla działania przeciw prawemu naszemu skrzydłu i wsparcia Santony, Santander i Bilbao. Jenerał Ballasteros cofnął się po niektórych obrotach przed dywizyią Molitora do Tudela, dla obrania sobie stanowiska między główną naszą kwaterą i dywizyią Molitora.

Z Lizbony d. 30 Kwietnia.

Podług doniesień rządowey gazety tak zwani buntownicy (korpus Hr. Amarante) oddalili się z Leon za zbliżeniem się konstytucyynego woyska. Przechodzili dniem i nocą daleko od Waladolidy, gdzie Morillo stoi, a zatem nie mógł ich pochodu wstrzymać. Na radzie woyskowey postanowiono odwrót woyska naszego po 3 dniach wypoczynku, ponieważ buntownicy uszli ku Burgos.

Przybyły dziś z Oporto pocztowy statek przywiózł wiadomość, że Jenerał Rego d. 25 rozpocząć chciał swóy odwrot z Leon, ponieważ Morillo do-

niósł mu przez swoiego adjutanta, iż uderzył na Portugalczyków pod Amarantem, ale uciekli ku Burgos, gdzie zapewne d. 26 złączą się z woyskiem Francuzkiem.

Z Paryża d. 14 Maia.

Naynowsze doniesienia Marszałka Moncey z Girony pod d. 8 Maia zawieraią: że przez rozmaite stanowiska, które nasi Jenerałowie zaymuią, korpus Jenerała Miny iest poprzecinany, i że część iego pod Milans i Lobera udała się do Hostalrich, a sam Mina z resztą poszedł do Campredon, dokąd postępuią tuż za nim Jenerałowie Curial i Eroles. Nie uydzie Mina bez bitwy, a w tey bez wątpienia zostanie zniszczony. Cofaiące się iego do Hostalrich, kolomny trzymane są na oku z Girony, gdyż straże nasze znayduią iuż w Santa Colona. Jenerał Donadieu wszedł d. 6 b. m. z rana do Vich i po przyiacielsku przyięty został.

W Vittoria nie żądali mieszkańcy nic za żywienie woyska naszego; Jenerał Molitor podziękował im za dobrą ich chęć, ale oświadczył, iż ma wyraźny rozkaz wszystko gotowizną płacić, co woyska iego potrzebuią. Ci, którzy przy wkroczeniu woyska Francuzkiego do Hiszpanii same tylko klęski rokowali, widzą się w przepowiedzeniach swoich zawiedzionemi. Gdy Bonaparte podbić chciał Hiszpanią, zatrzymało go wzięcie Saragossy dwa zupełne lata; prawie każdy poiedyńczy dom broniony był na wzór cytadeli do upadłego, i 20,000 Francuzów utracili życie przez trudy i odpor Hiszpanów w bezprzykładnem tem oblężeniu. Teraz bohaterskie to miasto otworzyło swe bramy bez wystrzału przybyłym Francuzom. Na ówczas (w r. 1808) wyraził Marszałek St. Cyr w swoim rapporcie, iż w Katalonii znayduie się pod bronią 40,000 Hiszpanów przeciw Francuzom. Jakże zmieniły się okoliczności!

Podług prywatnych listów z Vittoria Hr. Abisbal, który dowodził naczelnie w Madrycie, uiechać miał z iednym tylko adjutantem.

Monitor wczorayszy udziela ogłoszony do Króla list przez wychodzący w Sewilli dziennik Expectador pod d. 4 Kwietnia Jenerała Milans (głównego poplecznika rewolucyi w r. 1820) w imieniu drugiey dywizyi 1go działaiącego korpusu (w Katalonii.) Niema daty, ale pisany zapewne był podczas zamierzoney zmiany Ministrów, która dotąd nie nastąpiła, między 19 Lutego i 1 Marca. Monitor czyni uwagę, iż ten list okazuie dostatecznie opłakany stan Hiszpanii i nieszczęśliwego Króla i dla tego umieszcza go. Brzmi zaś iak następuie:

"Nayiaśnieyszy Panie! Skoro zuchwałość i przewrotność kilkunastu wyrodnych Synów oyczyzny nadużywać może do tego stopnia zaufania konstytucyynego Króla, że w ręce iego przywrócić usiłuie żelazne berło i między innemi do tego środkami proponuie oddalenie teraźnieyszych Ministrów; przeto my kochane W. K. Mci dzieci, przyiaciele, i czciciele Xięgi konstytucyyney, zmuszonemi iesteśmy przełożyć W. K. Mci bez żadney ogrodki prawdę, która tak narodowi, iako W. K. Mci użyteczną będzie. N. Panie! Kochamy W. K. M. iako Konstytucyynego Króla, ale nie despotę. Czas iuż, aby otworzyły się W. K. M. oczy; racz W. K. M. posłuchać głosu dobrych obywateli, którzy głośno żądaią,

aby mężowie tak wielkich zasług niebyli od styru rządu oddalonemi, bo Ministrowie W.K.M. okazali się w teraźnieyszych przykrych okolicznościach iako wielcy mężowie, iako prawdziwi przyiaciele konstytucyi i posiadaią ufność wszystkich współobywateli. Zgoła, N. Panie! znayduiący się przy styrze rządu Ministrowie są takiemi, iakich narod żąda, bo są zdatnemi; racz więc W. K. M. owych wiarołomnych i narzuconych doradców, owych podłych pochlebców, którzy krwi tylko liberalistów pragną i pałac W. K. Mci ciągle przewrotnemi planami znieważaią, o 2000 mil od konstytucyynego Tronu, którymy zdobyli i W. K. Mość na nim posadzili, oddalić. Jeżeli zapał przyiaciół konstytucyi potrafił dotąd W. Królewska Mość od klęski zachować, tedy może nadeyść czas, że Hiszpaniia i konstytucyyny iey Krol nie będą tyle szczęśliwemi. ¿Ale nim ulegniemy losowi poddanych Kró- Neapolitańskiego, wytępiemy wprzód wiarołomców. Nie uwodź się W. K. M. dłużey próżnemi uludzeniami: sposób iakim masz rządzić, nie iest więcey zagadką; albo bądź Królem konstytucyynym, albo przestań bydź Naczelnikiem Hiszpanów. — Nakoniec, N. Panie! druga dywizyia W. K. Mci działaiącego woyska nie tai, iż zapał iey do wolności tak iest wielki, że albo bić będzie do upadłego dogorywaiących w tey prowincyi buntowników, albo pośpieszy do W. K. Mci pałacu dla wywleczenia z niego tych, którzy nam bezkarnie tayną gotuią woynę; żaden z żołnierzy nie będzie się wahał przeyść za Ebro i zemścić się nad rzeką Manzanaes za śmiertelne rany, które w oczach naszey konstytucyi zadaią. Im większa będzie liczba naszych nieprzyiacioł, z tem większem walczyć będziemy zaiątrzeniem. Takie iest postanowienie mężów, którzy piszą się za utrzymaniem teraźnieyszego Ministeryium.

(Podp:) *Milans.*,,

Mówią, iż w wydziale woiennym wiele w ostatniey woynie z Hiszpaniią zabranych znaków woiennych i chorągwi, tudzież klucze od miasta Walencyi upakowano, które maią bydź do Hiszpanii odesłane.

Ogłoszoną teraz została ustawa, którą Krol po przyięciu przez obie izby zaraz d. 7 b. m. zatwierdził, stanowiąca iż popisowi r. 1823 którzy dopiero w r. przyszłym mogli bydź do służby powołanemi, będą w bieżącym.

W Lill oznaymiono, iż officerowie nie mogący należeć do woyny w Hiszpanii, nie poniosą żadnego uszczerbku w przypadaiącym na nich posunięciu.

— D. 16. —

Podług wczorayszego urzędowego telegraficznego doniesienia woysko ciągnie ku Madrytowi. Xże Angouleme postąpił d. 13 b m. z korpusem odwodowym z Burgos do Lerma i tam główną swoią kwaterę założył. Marszałek Xże Reggio wszedł d. 12 rano do Waladolidy; straże iego znayduią się za rzeką Duero. D. 14 Jenerał Obert stanął ma w Almason (w prowincyi Soria.)

Dziennik Paryzki zawiera następuiący opis wiazdu Xcia Angouleme do Burgos: Xże przybył tam o godzinie 1wszy z południa. Na uroczyste iego przyięcie urządzono okazały orszak. Dwunastu mężów ogromnego wzrostu otwierało processyią, zaniemi następowały

kupy tanieczników; pięknie przybrani zbroyni heroldowie i officerowie otaczaiący osobę wystawiaiącą Króla Ferdynanda. Daley widzieć się dał obszarpany, chorowity, w kaydanach na smykach więziony człowiek, który wyobrażał konstytucyią Stanów i po wystawioney walce pomiędzy roialistami i konstytucyionistami, w którey ostatni zupełnie zbitemi zostali, katowi był oddany. Lud pod zas tego wystawienia nie przestawał krzyczeć: niech żyie Król! śmierć konstytucyi! zwycięztwo i chwała Francuzom! Nakoniec okazał się przedziwney piękności przygotowany woz tryumfalny, ciągniony przez młodzieńców w białych sukniach z bukietami, dla J. Królewicowskiey Mci Xcia Jeneralissima; ale Xże przeniosł wiazd konno. W wieczór całe miasto było oświecone; faierwerki i tańce okazywały radość ludu Hiszpańskiego. Podczas tańcu przy pochodniach i okrzykach ludu noszono w tryumfie popiersie Krola Ferdynanda. Nazaiutrz przygotowano przepyszną walkę byków. — J. Krolewicowska M. Xże Angouleme wyiedzie d. 13 z Burgos i nocować będzie w Lerma, d. 14 będzie w Gumial, d. 15 i 16 w Aranda, d. 17 i 18 w Fresnillo, d. 19 w Comoniora, d. 20 w Butrago, d. 21 w Cabanillos, d. 22 w St. Augustyn, d. 23 w Alcavandas, d. 24 wiedzie do Madrytu i obchodzić tam będzie uroczystość S. Ferdynanda.

Monitor umieścił kopiią listu Barona Eroles z St. Pedro de Torello pod d. 10 Maia do Marszałka Moncey, w osnowie: Mci Panie! Wczoray, jak miałem zaszczyt uwiadomić JW. Pana, udałem się z woyskiem moim do Vidra, ale gdy w drodze dowiedziałem się, że nieprzyiaciel cofnął się do Berga, Vidra zdawała mi się bydź zadaleką od linii, poszedłem więc do St. Pedro de Torello, dla postąpienia dziś w kierunku od St. Turite de Besora i posunięcia ile możności prawego moiego skrzydła aż do Ripoli. Na iednym z obu tych pułków oczekiwać chcę na postanowienie Jenerałów Curial i Donadieu. Obu udzieliłem myśl moią nacierania na Minę aż do zupełnego zniszczenia sił iego, i zapewnić mogę JW. Pana, iż gdy ścigać go przez 8 dni ciągle będziemy, zabraknie mu żywności i ammunicyi, i zginąć musi. Przyymiy JW. Panie, zapewnienie, &c. Jenerał porucznik woyska N. Króla Katolickiego Baron Eroles.

Dziennik Gwiazda na zbicie opisu stanu rzeczy w Hiszpanii przez oppozycyyne pisma zawiera list Milansa do Miny, który brzmi iak następuie: Z St. Coloma de Sermes d. 5 Maia. Szacowny Przyiacielu i Kollego! Mimo korzystnego moiego stanowika cofnąć się ztąd muszę do Caloni, ponieważ nieprzyiaciel o dwie godziny tylko drogi oddalony iest od lewego moiego skrzydła i dziś zapewne wniydzie do St. Jlario; gdybym więc pozostał w tem stanowisku mogłbym z przodu bydź attakowany i nie mogłbym się bez znaczney cofnąć straty. Dowiaduię się, iż cofnąć się musisz do St. Felicu Pinno lub do tamecznych okolic, a zatem podamy sobie ręce. Trudno abyśmy odnieść mogli nad nieprzyiacielem korzyści, poki się nie połączemy, to iest, poki WPan nie staniesz w wąwozach Moncade, a ia w la Concerria i tamecznych okolicach. Na owczas ściągniemy do siebie kilkanaście tysięcy ludzi, a z Barcelony sprowadziemy działa, bez obawy napadu z boków. — Eroles stoi z woyskiem swoim i artyleryią o półtrzeci godziny drugi odemnie. Ja upatruię tylko nasz ratunek w ostrożnym

ustępie i połączeniu się. —— Prawdziwy przyiaciel Milans.

Ostatni Vicekról Peru, Jenerał La Serna, który od dwoch lat z Limy wyparty, prowadził z wytrwałością i nie bezkorzyści z republikanami wyższego Peru woynę, posełał kilkakrotnie do Rządu swojego w Europie rapporty, które zawsze ginęły i żadney wiadomości z Hiszpanii nie odbierał. Niedawno przybył wysłany przez niego officer z pismami do Bordeaux, a dowiedziawszy się o wybuchłey między Francyią i Hiszpaniią woynie, postanowił udać się przez Angliią do Kadyxu. Ale gdy do Kale przybył i przeprawić się chciał do Anglii, został tam za nadeszłym przez telegraf rozkazem przytrzymany i odebrano mu papiery.

Jenerał Gourgaud w doniesieniu władzy mieyscowey o urodzeniu mu się syna nazwał się byłem adjutantem Cesarza Napoleona i dziecięciu nakazał dać na chrzcie imiona Ludwik Maryia Napoleon Helena za co pociągniony został do odpowiedzi.

Z Londynu d. 13 Maia.

Na wczorayszym posiedzeniu izby wyższey Parlamentu Hr. Grey mowił obszernie o teraźnieyszey polityce i żądał udzielenia izbie niektórych papierów tyczących się postępowania Ministrów J. K. Mci i prawdziwych zamiarów Mocarstw sprzymierzonych. — Minister Hr. Liwerpool sprzeciwiał się temu wnioskowi, iako na żadney parlamentowey ustawie nie opartym. — Lord Holland popierał w długiey mowie wniosek Hr. Greył, toż samo czynili Lordowie Ellenborough i Caltherpo. Ale nakoniec bez głosowania nawet odrzucony został.

W niższey izbie tegóż dnia P. Hobhouse zapytał się Ministra spraw zagranicznych: czyli wiadomo mu iest, że Neapolitański Minister w Rzymie Angielskiemu morskiemu officerowi, Porucznikowi Blaquier, który za paszportem Angielskiego Ministra iechać chciał przez kray Neapolitański do Korfu, odmowił wizowania paszportu? Daley doniósł, że Dom handlowy Bowring i kompaniia, zamiast odpowiedzi tyczącey się handlu odebrał w kopercie od Hiszpańskiego korrespondenta, odezwy Xcia Angouleme i Trapisty. W Vittoria został ten list otworzony; a zatem Rząd Francuzki przerywa korespondencyią handlową między Hiszpaniią i Angliią. — Minister Canning odpowiedział na to: Porucznik Blaquier był istotnie w paszport opatrzony, doniosłem Posłowi Neapolitańskiemu o tem przypadku i rzecz ta będzie dochodzoną. Co do handlowey korrespondencyi z Hiszpaniią, ta pewnie iest iuż przez zbroyne kupy przerywaną.

P. Goulburn wniosł w teyże izbie o przedłużenie do pewnego czasu w Jrlandyi aktu przeciw buntowi. Lord Altorp żądał, aby zamiast tey uciążliwey ustawy przedsięwzięte były osobiste środki. Lecz po długich sporach utrzymał się większością głosów wniosek P. Goulburn. — Ministrowie odbieraią coraz smutnieysze doniesienia z Jrlandyi.

Listy z Bordeaux donoszą pod d. 25 Kwietnia, iż przybyła tam znaczna liczba ranionych i chorych żołnierzy Francuzkich z Hiszpanii.

Ajent Loyds gospody w Bilbao donosi pod d. 1 Maia, że Angielski bryg Thais z Charente z wódką do Londynu przeznaczony, został tam iako zdobycz przez korsarza przyprowadzony. Konsul Angielski stara się o uwolnienie okrętu i ładunku.

DODATEK DO Nro 44. GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 1 CZERWCA 1823 ROKU W NIEDZIELĘ.

Z Włoch d. 10 Maia.

Dla uporządkowania skarbu kraiu kościelnego wszyscy iego wierzyciele powołanemi zostali do stawienia się d. 30 Czerwca r. b. w Rzymie z swoiemi dowodami przed jeneralną dyrekcyią do obrachunku długów, inaczey pretensyie ich będą nie odwołanie za upadłe poczytanemi. Stawaiący zaś mogą bydź pewnemi zupełnego obrachunku ich należytości. Edykt iest dnia 16 Kwietnia wydany i przez Kardynała Consalvi podpisany.

Z Neapolu piszą, iż po urządzeniu żandarmeryi na wzór Francuzkiey drogi publiczne staią się codziennie bezpiecznieyszemi. Wytępienie rabusiów w Sycylii większem podlega trudnościom; lecz ci znowu przez utrzymywaną pomiędzy sobą policyią, mniey są niebezpiecznemi dla ludzi podróżnych. Jedna z gazet Sycyliyskich opisuie następuiący w tym względzie przypadek: Jeden z kupców, który nader śpieszno i w ważney sprawie iechać musiał z Palermo do Katanei i wypadało mu wziąść z sobą znaczną kwotę pieniędzy i inne kosztowności, udał się prosto do bióra rabusiów dla wyrobienia sobie listu bezpieczeństwa. Musiał zato znaczną summę zapłacić, i proponowano mu, aby dla większego bezpieczeństwa wziął z sobą przydanego mu człowieka. Przystał na to kupiec. Na niebezpieczney drodze pomiędzy łańcuchem gór Etny zatrzymało jego powóz dwóch rabusiów od głowy do nóg uzbroionych. Pokazał im list bezpieczeństwa; lecz rzucono mu go z pogardą na powrót, i zapowiedziano: iż musi albo pieniądze, albo głowę swoią oddać. Jego przewodnik, którego wezwał pomocy, okazał się oboiętym, co go do rozpaczy przywiodło, i odpowiedział mu tylko: "Odday WPan tym Panom swoie worki, lecz wysiądzmy z powozu, aby go mogli przetrząsnąć." Wysiadaiąc upuścił przewodnik, iak gdyby niechcący ieden worek z pieniądzmi na ziemię, i w tey samey chwili, gdy oba rabusie schylili się dla podniesienia go, ugodził obu z pistoletów. "Taką, Mci Panie, rzekł potem do kupca, utrzymuiemy karność, gdy na podobnych natrafiemy oszustów. Zapłaciłeś WPan taryffą przepisaną kwotę za podróż do Katanei i na słowo rabusiowskie powinieneś tamj bez żadney szkody zaiechać."

Z Stambułu d. 25 Kwietnia.

Smutek W. Sułtana z powodu za-

szłey śmierci d. 11 b. m. iedynego syna Xcia Ahmeda, zamienił się w kilka dni w radość, ponieważ d. 20 urodził się nowy potomek Domu Osmanów. Przyiemne to zdarzenie oznaymione zaraz zostało mieszkańcom stolicy kilkakrotnemi z dział wystrzałami. Kislar aga udał się w świetnym orszaku do pałacu Porty, dla uwiadomienia w imieniu Sułtana W. Wezyra o radosnem tem zdarzeniu, przyczem po drodze rozrzucił dla zgromadzonego pospólstwa znaczną ilość nowo bitey małey monety złotey. Nowo urodzony Xże otrzymał niezwyczayne dotąd imie w rodzinie Osmanów: Abdulmedschid, to iest sługi chwalebnego Boga; okoliczność zapewne, że wszyscy prawie synowie umieraią w dziecinnem wieku, skłoniła W. Sułtana do nadania mu tego imienia, do którego naród przywiązuie iakoweś znaczenie, które wpływać może na życie nowo urodzonego. Magnaci państwa, maiąc na czele W. Wezyra złożyli W. Sułtanowi w letnim pałacu, do którego przeniosł się zaraz po urodzeniu teraźnieyszego syna, swoie życzenia, a uroczystości i zabawy z tego zdarzenia ciągnąć się będą przez dni siedem.

Stolica tuteysza cieszy się ciągle nayzupełnieyszą spokoynością, która przez odpłynienie znaczney części flotty ktorey lud dopuszczał się często dra- żności i trudno go było w karności utrzymać, bardziey ieszcze zapewnioną zostanie.

Stoiący od dawnego czasu pod Dardanellami oddział flotty, składaiący się z 4 rożney wielkości woiennych okrętów, został przez wysłane tam 11 fregat i korwet zmocniony. Teraz znayduie się ieszcze w porcie tuteyszym 8 fregat, 7 korwet i kilkanaście brygów i szonerów w gotowości do odpłynienia, nad któremi sam Kapitan Basza ma obiąć dowodztwo. Nieszczęśliwy wypadek przeszłey kampanii nakłonił Portę do podzielenia teraz swey flotty na kilk oddziałów do działania przeciw powstańcom, dla uniknienia przez to tak nieładu w obrotach, iako też niebezpieczeństwa mnostwa palnych Greckich statków. I tak ieden oddział ma bydź przeznaczony do zabrania zgromadzonych nad brzegami Azyiatyckiemi woysk i uskutecznienia wylądowania na wyspę Samos; drugi do zawiezienia posiłków udręczoney głodem i morową chorobą twierdzy Kandyi, i domyślić się trzeba, iż Rząd nie spuści z oka i innych w mocy Turków będących ieszcze twierdz w Morei.

O poruszeniach eskadry powstańców nic tu niewiedzą; niedawno miał się iey oddział z 45 okrętów złożony pokazać pod Tenedos. Zdaią oni się szczególnie swoię nadzieię pokładać w palnych statkach, którym winni odniesione w ostatniey kampanii korzyści, ponieważ ie udoskonalili i liczbę ich znacznie zamnożyli.

Twierdza Patras, Korynt, Lepanto, zamki Morea, Modon, i Koron, iako też miasta Negrepont i Caristo znaydowały się podług ostatnich doniesień, ciągle w posiadaniu woysk Tureckich. Wszystkich oczy zwrocone teraz są na Mustafę Baszę Skutary, wnuka znanego z woyny przeciw Austryi Mahmuda Baszy, do którego Wielkorządstwa przydała ieszcze Porta ta dwa baszowstwa Ochri i Elbesan, dla postawienia go w stanie do zastąpienia kosztów na wielkie uzbraiania na na-

stępną kampaniią. Larissa (w Tessalii) będzie i tą razą, iak w roku zeszłym mieyscem zgromadzenia woysk przeciw powstańcom przeznaczonych.

W Buiukdere grasuie morowe powietrze; w Pera pokazały się także przed 10 dniami znaki tey choroby. W Alexandryi ma się znacznie rozszerzać i pustoszy ciągle wyspy Kandyią i Tyne. (Z Dostr: Austryiackiego.)

Z Harlem d. 14 Maia.

Wiadomo, iż miasta Harlem, Moguncyia i Strasburg wiodą z sobą spor o zaszczyt wynalezienia sztuki drukarskiey. Tu chowane są pierwsze typograficzne proby: są to formy na drzewie rznięte, a Xiążka niemi drukowana ma napis: *Den Spiegel van onze zaligheyd.* Formy i odbicia zamknięte są w srebrney skrzynce, którey dozor powierzony iest kilku urzędnikom i z tych każdy ma osobny klucz od mieysca, w którym iest zamknięta. Władza naszego miasta po zdaniu sprawy przez wyznaczoną kommissyią do wyśledzenia w którym roku sztuka drukarska wynalezioną została, i iak ma bydź czwarta stoletnia uroczystość tego pamiętnego zdarzenia obchodzona, postanowiła, iż w d. 10 Lipca r. b. obchodzoną będzie. Podczas tego obchodu wystawiony bydź ma w parku tuteyszym pomnik na cześć szanownego Niderlandczyka Wawrzeńca Janszoon. Słychać, iż oprocz wszystkich Niderlandskich drukarń przyślą także niektóre połnocney Ameryki swoich deputowanych na wielką tę uroczystość.

Z Magdeburka d. 14 Maia.

Pomimo woyny między Francyią i Hiszpaniią, nie podniosła się cena osadniczych towarów, owszem cokolwiek się zniżyła.

Staranność o ulepszenie stad końskich, których naywięcey w prowincyi Altmark utrzymuią, zaczena się co raz bardziey rozwiiać, zwłaszcza od zakupowania od kilku lat w tey prowincyi koni dlawoyska i dobrze płaconych.

Z Düsseldorfu d. 12 Maia.

Handel idącemi z Anglii towarami podniósł się tu przez taniość transportu i przez zniesienie opłacanego dawniey w Belgii cła przechodowego. Przewóz z Antwerpii lub Rotterdamu daleko mniey kosztuie, niż z Hamburga lub Harburga ponieważ z obu pierwszych mieysc idzie wodą, a z ostatnich iśdź musi na kołach. Okoliczność ta wpływa nietylko na przędzoną bawełnę, ale i na indigo i korzenne, towary, ktore tu taniey przychodzą.

Rzemieślnicy kociołków i garncarskich robot w Ratingen, maią na swoie wyroby dla szczególney dobroci znaczny pokup. Garncarz tamteyszy, nazwiskiem Schlösser, tak dalece swą sztukę posunął, iż udało mu się zrobić z gliny pozytywek, który tak gra iak z innego Materyiału.

Od granic Tureckich d. 9 Maia.

Przybyły tu do Belgradu w 6 dniach z Stambułu Tatar przywieść miał wiadomości, iz połączona Egipsko-Algierska flotta po wypłynieniu na Archipelag przez Greków pod Tenedos całkowicie czyli w części zniszczoną zostoła.

Z Seres piszą pod d. 15 Kwietnia Arcybiskup i inny Xża Greccy zostali tu na wolność wypuszczonęmi. Basza nasz Jussuf, który w roku zeszłym pociągnął przeciw Morei, potem w Patras zamknięty został, miał się Grekom poddać, a przynaymniey zarządzaiący tu w iego niebytności Bey doniósł iego rodzinie, iż znayduie się w niewoli. Przed Saloniką krążą Greckie okręty.

Z Zante donoszą, że oczekiwany tam iest kommissarz od Angielskiego związku za Grekami, który od P. Canning wieść ma zalecaiące listy do niektórych członkow Kongressu Greckiego, których ten Minister miał sposobność poznać podczas bawienia swoiego na wschodzie, i oraz doniesienie, iż w Londynie zebrano dla Greków 1 mill. Fs. pożyczki, od których prowizyia pobieraną będzie w kraiowych produktach.

TEATR NARODOWY.

Dziś w Niedzielę d. 1 Czerwca, daną będzie wielka Opera w 3 aktach, pod nazwiskiem: *Familia Szwaycarska.*

We Srodę zaś d. 4 Czerwca daną będzie nowa Komedya w 3 aktach, pod nazwiskiem: *Pan Drzymała* czyli *Taiemne zaślubienie.* — Poktórey nastąpi powtórnie nowa Opera w 1 obszernym akcie, pod nazwiskiem: *Dwa Parawany* czyli *nic Nadto:*

DONIESIENIA.

W dniu 6 Czerwca r. b. 1823 o godzinie 9tey z rana w Krakowie w Gmachu Sukiennic odbędzie się w drodze Exekucyi Sądowey sprzedarz Numismatów Złotych rożney wielkości, starożytnych różnych narodów w ilości sztuk Siedmdziesiąt i sześć, za gotową zapłatę, wspomnione Numismata są do widzenia u Ur. Richtera Jubilera i Obyw: W. M. Krakowa w zamieszkaniu iego w głównym Rynku pod L. 24 od godziny 2 do 3ciey, popołudniu aż do terminu licytacyi. — W Krakowie d. 27 Maia 1823 roku.

H. Salomoński, Kom. Sąd.

W dniu 6 Czerwca r. b. 1823 o godzinie 3ciey po południu w Krakowie w Głównym Rynku w domu pod L. 265 odbędzie się w drodze Exekucyi Sądowey Sprzedarz publiczna zatradowanych Ruchomości iakoto: Luster, Zerandeli szklanych, Kanap, Karłów, Zegaru, Krzeseł i. t. p. — Chcących licytować podpisany Komornik zgotowemi zaprasza pieniądzmi. — W Krakowie d. 28 Maia 1823 r.

H. Salomoński, Kom: Sąd:

Dnia 3 Czerwca r. b. o godzinie 10 ranney we Wsi Niegoszowicach w Okręgu M. K. leżącey odbędzie się licytacya publiczna Krow w drodze Exekucyi Sądowey zwykłey. — Dnia tegoż samego o godzinie 3 z południa w Krakowie przy ulicy Grodzkiey pod L. 199 odbędzie się licytacya ruchomości jako to: stołków, stołów, kanap i. t. p. sprzętów. — W Krakowie dnia 31 Maia 1823 r.

T. Jarzyński, Kom. Sąd.

Dobra Skrzyszowice z przyległościami w Obwodzie Miechowskim leżące, dziedziczne JW. Hrabi Sen: Kasz: Małachowskiego, są dowypuszczenia w dzierżawę od Sgo Jana r. 1823. Ktoby sobie życzył o też w układy weyść, ma się zgłosić przed upłynieniem naznaczonego terminu do Końskich.

Bon: Dunin Wąsowicz Kom: Pełn:

Podpisany ma honor polecić się Prześwietney Publiczności, iż będąc osobiście na ostatnim Wielkanocnym Lipskim Jarmarku, sprowadził do swoiego składu różne i w naynowszem guście, szczególnieyszey piękności i dokładne Zegary bronzowe Paryzkie, Zegarki Damskie i Męzkie, różne repetiery, graiące kuranty, i t p. z naypierwszych fabryk Francuzkich i Angielskich, przyrzekaiąc ich sprzedarz za mierną i rzetelną cenę, i za regularność zaręczaiąc. — W Krakowie d. 15 Maia 1823 roku.

Jan Berdau, Zegarmistrz.
w ulicy Grodzkiey pod N. 232.